

NEWSLETTER

Nr 12
Wiosna 2015

Temat numeru:
Zawód: analityk
zachowania

W tym numerze:

Artykuł	Str.
Analityk zachowania na świecie i w Polsce	2
Kącik logopedyczny: Stymulacja rozwoju mowy	4
PFRON konkurs 13 z 2014r. – sprawozdanie i analiza projektu	5
Z życia Szkoły „Krok Po Kroku”	7
Z życia Niepublicznego Przedszkola Integracyjnego „Iskierka”	8
Światowy Dzień Autyzmu z Poradnikiem Autystycznym	9
Wywiad: Suzanne Letso, BCBA	10
Fundacja jako Ośrodek Współpracujący w ramach systemu Polskiej Licencji Terapeuty	11
Szkolenie III-etapowe „Stosowana analiza zachowania: Metody pracy z dziećmi z autyzmem”	12

NEWSLETTER wydania archiwalne

O Fundacji

- Misją Fundacji KROK PO KROKU jest niesienie wszechstronnej pomocy dzieciom z zaburzeniami rozwoju, ich rodzinom i specjalistom zajmującym się tą tematyką.
- Fundacja KROK PO KROKU powstała w 2007r. aby polepszać sytuację dzieci z zaburzeniami rozwoju i ich rodzin w Polsce.

Wstęp

Wiosna to wspianała pora roku, kiedy przyroda budzi się do życia, a natura rozkwita całym swoim bogactwem. To również czas nowych działań i energii do ich realizacji. O aktualnie realizowanych projektach Fundacji KROK PO KROKU przeczytacie Państwo w wiosennej edycji Newsletter'a, którego tematem przewodnim jest „Zawód: analityk zachowania”. Zapraszamy do lektury!

Co nowego tej wiosny w Fundacji? Serdecznie zapraszamy wraz z Polskim Towarzystwem Psychologii Behawioralnej i Katedrą Analizy Zachowania Wydziału Psychologii w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej na XI Międzynarodowe Sympozjum Naukowe PTPB, które odbędzie się w dniach 21-22 marca 2015r. Tytuł tegorocznego Sympozjum brzmi: „Kliniczny kontekst analizy zachowania: Trzy fale terapii behawioralnej”. Wykładowcami będą znamienite osobistości z zakresu analizy zachowania, teorii ramowania relacyjnego i terapii przez akceptację i zaangażowanie z Polski, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Szwecji i USA.

Fundację KROK PO KROKU będą w referatach reprezentowali: dr Monika Suchowierska-Stephany, mgr Paul Stephany, mgr Sylwia Zielińska i mgr Paweł Jarmakowicz. Pani Suzanne Letso – rodzic dorosłej osoby z autyzmem i jedna z prelegentek sympozjalnych - zgodziła się udzielić wywiadu, który publikujemy w najnowszym numerze Newsletter'a.

W tym numerze Newsletter'a znajdą Państwo również:

- podsumowanie ubiegłorocznego Programu współfinansowanego ze środków

ków PFRON w ramach konkursu nr 13 „KROK PO KROKU - Intensywna, kompleksowa i systemowa terapia behawioralna dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autystycznego”.

- zaproszenie do udziału w tegorocznym Programie współfinansowanym ze środków PFRON w ramach konkursu nr 15 „Program KROK PO KROKU - zwiększanie samodzielności, socjalizacji i umiejętności komunikacyjnych dzieci ze spektrum autystycznego”.
- zaproszenie do wiosennej edycji szkolenia III-stopniowego „Stosowana analiza zachowania: Metody pracy z dziećmi z autyzmem”.
- aktualności z Niepublicznej Specjalnej Szkoły Podstawowej „Krok po Kroku” im. bł. E. Bojanowskiego, a także z Przedszkola Integracyjnego „Iskierka”.

Wiosna to również czas rozliczeń podatkowych. Bardzo dziękujemy Państwu za dotychczasowe wsparcie i zachęcamy do przekazania 1% podatku dochodowego dla podopiecznych Fundacji KROK PO KROKU - szczegółowe informacje znajdziecie Państwo na naszej stronie: www.fundacja.krokpokroku.org

Każda złotówka, to wiosenna nadzieja dla dzieci z autyzmem.

Zapraszamy do lektury i pozdrawiamy wszystkich przyjaciół Fundacji!

Zarząd i zespół administracyjny Fundacji KROK PO KROKU

Analitik zachowania na świecie i w Polsce

Stosowana analiza zachowania (SAZ) to dyscyplina naukowa zajmująca się systematycznym wykorzystaniem procedur wyprowadzonych z praw rządzących zachowaniem w celu poprawienia społecznie istotnych zachowań oraz udowodnieniem, w przeprowadzanych eksperymentach, że zastosowane procedury były rzeczywiście odpowiedzialne za zaistniałe zmiany. Innymi słowy, jest to dyscyplina mająca za zadanie pomagać ludziom w rozwiązywaniu ważnych dla nich problemów.

SAZ powstała w USA pod koniec lat 50. ubiegłego wieku i od tamtego czasu systematycznie się rozwija, zarówno w USA jak i innych krajach. Rozkwit samej dyscypliny jaki i zainteresowanie nią spowodowały powstanie nowej profesji – analityka zachowania – osoby, której pracą zawodową jest niesienie pomocy innym ludziom. Analityk zachowania wdraża interwencje oparte na prawach rządzących zachowaniem w stosunku do osób, które potrzebują pomocy. Najczęściej są to osoby angażujące się w zachowania trudne lub mające problemy z nabywaniem nowych umiejętności. Mimo iż, w pierwszych latach po powstaniu SAZ, większość oddziaływań behawioralnych skierowana była na populację osób z zaburzeniami rozwoju, obecnie wykorzystania stosowanej analizy zachowania są o wiele szersze.

Analityk zachowania może pracować, między innymi, w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, szpitalach, szkołach, zakładach pracy, klubach sportowych. Zazwyczaj jest on członkiem zespołu profesjonalistów, którzy wspólnie starają się zrozumieć jakie czynniki środowiskowe wpływają na brak odpowiednich zachowań u klienta lub/i nadmiar zachowań niepożądanych. Na podstawie tzw. oceny funkcjonalnej, analityk zachowania, opracowuje interwencję, która ma na celu rozwiązanie problemu. Informacje dotyczące efektywności wdrożonego planu pochodzą z obiektywnych danych, najczęściej zdobywanych w czasie bezpośredniej obserwacji zachowania klienta przed wprowadzeniem zmian i w czasie ich stosowania.

Analityk zachowania niesie pomoc poprzez: prowadzenie terapii (indywidualnej lub grupowej), konsultacje, doradztwo, lub szkolenia. Analitycy zachowania to osoby, które mają ukończone studia wyższe w dyscyplinach takich jak: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, czy resocjalizacja.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat, na uniwersytetach w USA i w Europie, powstało ponad 240 progra-

mów szkolących studentów w analizie zachowania jako odrębnym kierunkiem studiów. Analitycy zachowania zazwyczaj przynależą do profesjonalnych organizacji poświęconych ich dyscyplinie takich jak Association for Behavior Analysis International czy Association of Professional Behavior Analysts.

W wielu krajach oczekiwania, lub wręcz wymagania, pracodawców kładą nacisk na to, aby analitycy zachowania uzyskiwali certyfikację przyznaną przez Radę Certyfikacyjną Analizy Zachowania (Behavior Analyst Certification Board®; BACB®). BACB to organizacja typu non profit założona w USA w roku 1998 w odpowiedzi na zgłaszane przez analityków zachowania, organizacje rządowe oraz klientów potrzeby dotyczące uwierzytelnienia kompetencji osób pracujących w nurcie stosowanej analizy zachowania.

Misją Rady Certyfikacyjnej jest rozwinięcie, promowanie i wdrażanie międzynarodowej certyfikacji dla analityków zachowania, a zwłaszcza tych, którzy zajmują się pracą kliniczną. Informacje o Radzie Certyfikacyjnej Analizy Zachowania są dostępne na stronie internetowej Rady (www.bacb.com). Rada Certyfikacyjna Analizy Zachowania oferuje certyfikację na dwóch poziomach: 1) Certyfikowany Analityk Zachowania (ang. Board Certified Behavior Analyst, BCBA) – z tytułem zawodowym magistra – BCBA lub ze stopniem naukowym doktora – BCBA-D; 2) Certyfikowany Towarzysz Analityk Zachowania (ang. Board Certified Associate Behavior Analyst, BCaBA) – z tytułem zawodowym licencjat. Ponadto, BACB rozpoczęła wydawanie zaświadczeń dla osób świadczących pomoc a pracujących pod superwizją BCBA lub BCaBA - Rejestrowany Technik Behawioralny (ang. Registered Behavioral Technician, RBT).

Analityk zachowania, który spełnił wymagania BACB (zazwyczaj wymagania polegają na ukończeniu odpowiednich kursów – 270 godz. dla poziomu BCBA i 180 godz. dla poziomu BCaBA, odbyciu praktyki – 1500 godz. dla poziomu BCBA i 1000 godz. dla pozio-

mu BCaBA i superwizji – 75 godz. oraz zdaniu egzaminu pisemnego, który jest przyznawany trzy razy w roku w centach testowych w wielu miastach na świecie) otrzymuje certyfikat uwierzytelniający jego kompetencje. Obecnie na świecie jest ponad 10 000 osób z certyfikatem wydawanym przez BACB (na obu poziomach certyfikacji). W Polsce jest obecnie 7 Certyfikowanych Analityków Zachowania. W celu utrzymania certyfikatu, certyfikowany analityk zachowania powinien kontynuować kształcenie się, na przykład poprzez udział w szkoleniach lub konferencjach.

Jeśli chodzi o Polskę, to w pierwszej dekadzie XXI w. nastąpił lawinowy wzrost zainteresowania terapią behawioralną i stosowaną analizą zachowania (SAZ) jako jedną z metod pracy z osobami niepełnosprawnymi (przede wszystkim zaś z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu). Jednakże równolegle odnotować można było inne zjawisko- spektakularny wzrost gabinetów oferujących między innymi terapię behawioralną lub jej elementy. Niestety częstokroć osoby pracujące w tych miejscach nie posiadały elementarnej nawet wiedzy o SAZ. Stąd współdziałające Zarządy dwóch polskich stowarzyszeń działających na polu SAZ- Polskiego Stowarzyszenia Terapii Behawioralnej i Polskiego Towarzystwa Psychologii Behawioralnej, podjęły wspólną inicjatywę mającą na celu ujednoczenie wymagań formalnych stawianych terapeutom behawioralnym. W konsekwencji, w 2010 roku, skonsolidowano i ustrukturyzowano uprzednio funkcjonujące systemy szkoleniowe tworząc tym samym: **POLSKĄ LICENCJĘ TERAPEUTY BEHAVIORALNEGO (PLTB)**. Jej zadaniem jest określenie takich wymagań dla czynnych zawodowo specjalistów, by terapia behawioralna była jednoznacznie utożsamiana z jak najwyższą jakością usług.

Aby uzyskać tytuł należy zrealizować jedną z 4 ścieżek formalnych, każda z nich zakłada działania w trzech obszarach. Pierwszym z nich jest zdobycie podstawowej wiedzy teoretycznej (w toku szkoleń bądź studiów), drugim odbycie praktyk w modelowych ośrodkach terapii behawioralnej, trzecim zaś własna praca pod superwizją. Poszczególne ścieżki zróżnicowane są wymiarami godzin dla każdego z wymienionych obszarów oraz kryteriami doboru osób rekrutujących się do nich.

Po spełnieniu wymagań formalnych wynikających z określonej ścieżki, terapeuta musi poddać się ewaluacji praktycznych umiejętności terapeutycznych (kompleksowej ocenie prowadzonej przez 2 superwizorów). Dla uzyskania tytułu terapeuty behawioralnego musi on uzyskać ocenę co najmniej 4,0 – świadczącej o bardzo dużej płynności w stosowaniu

technik oraz o samodzielności terapeutycznej.

Następnie danej osobie przyznawany jest tytuł terapeuty behawioralnego, co automatycznie skutkuje wpisem jej na Listę Terapeutów Behawioralnych.

Podkreślić należy, że tytuł nie jest przyznawany „dożywotnio”. Licencja odnawiana jest co 5 lat. Podstawą jej odnowienia jest ponowne poddanie się przez terapeuta ewaluacji i uzyskanie odpowiednio wysokiej oceny.

Lista Terapeutów i Superwizorów Behawioralnych została stworzona po to, aby upubliczniać dane osób, których kwalifikacje w zakresie SAZ zostały potwierdzone, po to aby potencjalni klienci mogli zweryfikować wiarygodność osoby, do której zgłaszają się po pomoc. Innymi słowy na Liście Terapeutów Behawioralnych i Liście Superwizorów Behawioralnych, znajdują się dane osób, za jakość pracy których ręką oba stowarzyszenia. I właśnie to poręczenie oraz rzetelna wiedza zdobyta w toku szkoleń, wydają się być największą wymierną korzyścią uzyskiwaną przez osoby uzyskujące tytuł. Przynajmniej do czasu, gdy w Polsce ujednoczone ustawowo zostaną wymagania stawiane psychoterapeutom (do dziś rozporządzenie takie nie zostało opublikowane). Jednak- co jest bardzo istotne - Zarządy organizacji zawiadujących systemem były zaangażowane w tworzenie projektu przyszłej ustawy, stąd też PLTB zostało opracowane wg kanonu, który będzie w niej obowiązywał, co daje gwarancję utrzymania tytułu po jej wejściu w życie.

W chwili obecnej, na Liście Terapeutów Behawioralnych znajduje się już 141 osób, a na Liście Superwizorów Behawioralnych - 22 osoby. W systemie uczy się aktualnie przeszło 150 przyszłych terapeutów. Obecnie w systemie licencji współpracuje 6 ośrodków, w których w różnych formach można realizować staże zawodowe.

Wszelkie informacje na temat PLTB, zasad przyznawania tytułu, oferty szkoleniowej, modelowych ośrodków, w których można odbywać staże oraz Lista Terapeutów Behawioralnych i Lista superwizorów Behawioralnych dostępne są na stronie internetowej PLTB: www.terapeutabehawioralny.pl Informacje można również uzyskać w biurze systemu, telefonicznie pod numerami 12-642-27-90 lub bezpłatnym: 0-800-155-221 lub mailowo: biuro@pstb.org

Fundacja pragnie podziękować **Pani dr Neli Grzegorzczak-Dłuciak** i **Pani mgr Ewie Kuliga** za przygotowanie tekstu o Polskiej Licencji Terapeuty Behawioralnego.

Stymulacja rozwoju mowy na przykładzie trzyletniego chłopca. Studium przypadku.

Studium dotyczy chłopca z diagnozą całościowych zaburzeń rozwojowych. Wstępne badanie i ocena poziomu mowy, jak również obserwacja dziecka, wykazały brak rozwoju mowy czynnej, słabe rozumienie komunikatów werbalnych i pojedyncze dźwięki o charakterze wokalicznym.

Chłopczyk- Adam- prezentował dużo autostymulacji w obrębie jamy ustnej: język, wargi. To bardzo angażowało jego uwagę i ograniczało inne aktywności. Ubogie były również reakcje słuchowe na dźwięki otoczenia, mowę innych osób i swoje imię. Widoczna była obniżona sprawność motoryki dużej i małej. Adam krótko utrzymywał kontakt wzrokowy z drugą osobą, a także miał trudności w podążaniu wzrokiem za przedmiotem.

Celem pierwszego etapu terapii logopedycznej było wzmacnianie pojawiających się dźwięków (A O), stymulowanie reakcji słuchowych i rozwijanie mowy biernej. Wzmacnianie istniejących dźwięków mowy polegało na dostarczaniu dziecku atrakcyjnej dla niego aktywności, bezpośrednio po tym jak powiedział A O lub inny dźwięk.

Kolejnym zabiegiem było wyraźne powtarzanie tego dźwięku przez terapeutę. Tworzyło to swoisty dialog. W trakcie zajęć pojawiało się coraz więcej wokalizacji. Niektóre były pozyskiwane z odgłosów niewerbalnych typu śmiech, ziewanie czy kaszel. Każde zachowanie werbalne było silnie nagradzane, wzmocnieniem zdefiniowanym przez ocenę preferencji wzmocnień.

Jednocześnie stymulowane były reakcje słuchowe chłopca, szczególnie na imię. Początkowo głośnemu wymawianiu imienia, towarzyszył inny, dobrze identyfikowany przez niego dźwięk: bębenek. Prezentowane też były piosenki, dźwięki otoczenia i pojedyncze okrzyki, wydawane z różnych miejsc. Chłopiec dość szybko zaczął na nie reagować i okazywać

swoje preferencje słuchowe (np. nie lubił niektórych piosenek).

Mowę bierną rozwijano poprzez wydawanie chłopcu poleceń, początkowo w jednoznacznym kontekście sytuacyjnym z podpowiedzią a następnie bez podpowiedzi. Proszono Adama o podawanie konkretnych, pospolitych przedmiotów, które musiał wybrać z kilku prezentowanych, a także wykonanie czynności określanych jednym słowem: tupnij, daj, chodź itp.

Podczas terapii wykorzystywano różne techniki i metody logopedyczne: masaż (manualny, szczoteczkowy, tubka żuchwowa), gesty artykulacyjne, a ostatnio również elementy metody werbalno-tonalnej. Metoda ta polega na przypisaniu do każdego dźwięku mowy przedmiotu- zabawki. Na przykład do A jest przypisany pompon, do U – bączek. Podczas zabawy tymi przedmiotami eksponowane są odpowiednie dźwięki. Metoda ta ma na celu rozwijanie u dzieci zmysłu słuchu, ruch i mowy, koordynowanie ich funkcji, a także usprawnianie motoryki dużej i małej.

Po roku terapii logopedycznej prowadzonej w ścisłym powiązaniu z terapią behawioralną, chłopiec prezentuje o wiele wyższy poziom funkcjonowania niż na początku. Mowa jest obecnie na poziomie sylab, chłopiec raczej nie wokalizuje niezrozumiałych dźwięków. Pojawiły się konsekwentnie wypowiedziane dźwięki, szczególnie w odniesieniu do osób lub przedmiotów budzących pozytywne emocje. Znacząco zmniejszyły się autostymulacje w obrębie aparatu artykulacyjnego. Adam dużo rozumie, choć nadal jego głównym kanałem poznawczym jest wzrok. Reaguje na imię i na często powtarzające się polecenia. Próbuje komunikować się gestem i pojedynczym dźwiękiem. Chętnie wchodzi w „dialog” sylabowy z logopedą. Utrzymuje z nim kontakt wzrokowy i społeczno-emocjonalny. Terapia logopedyczna będzie kontynuowana, kolejnym jej etapem będą imitacje werbalne.

Fundacja pragnie podziękować **Pani mgr Marioli Rudnickiej** (logopeda, terapeuta behawioralny) za przygotowanie Kącika Logopedycznego.

PFRON konkurs 13 z 2014 r. – sprawozdanie i analiza projektu

9 grudnia 2014r. Fundacja KROK PO KROKU zakończyła realizację Programu „KROK PO KROKU - Intensywna, kompleksowa i systemowa terapia behawioralna dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autystycznego”. Program był współfinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Konkursu nr 13.

Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu 30 dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu otrzymało wsparcie w postaci bezpłatnej terapii. Beneficjentami programu były dzieci w wieku 2-10 lat z terenu woj. mazowieckiego. Dzieci uczestniczyły w zajęciach indywidualnych i grupowych prowadzonych przez specjalistów (psychologów, pedagogów, logopedów) przez okres 3,5 miesiąca - intensywność oddziaływań wynosiła

zwanej również behawioralną). Poniżej podajemy skrócone informacje na temat programu i jego wyników.

W programie uczestniczyło 30 dzieci w wieku (23 chłopców i 7 dziewczynek) w wieku 27-111 miesięcy z województwa mazowieckiego. Średni wiek życia dzieci wyniósł 62 miesiące.

Diagnozy, które posiadały dzieci to:

1. Autyzm dziecięcy - 21 dzieci
2. Autyzm atypowy - 1 dziecko
3. Całościowe zaburzenie rozwoju – 5 dzieci
4. Zespół Aspergera - 3 dzieci

Ocena funkcjonowania dziecka została przeprowadzona z wykorzystaniem Profilu Psychoedukacyjnego (PEP-R). PEP-R był przeprowadzony na początku terapii (PEP-R I) i na zakończenie terapii (PEP-R II), czyli po okresie 15 tygodni od rozpoczęcia oddziaływań. PEP-R pokazuje jakie umiejętności posiada dziecko w określonych sferach i jakie są deficyty w tych obszarach w stosunku do wieku rozwojowego. PEP-R dzieli się na dwie skale: rozwoju i zachowań. Skala rozwoju podzielona jest na 7 obszarów: naśladowanie, percepcja, motoryka mała, motoryka duża, koordynacja wzrokowo-ruchowa, czynności poznawcze, mowa czynna. Skala zachowań podzielona jest na cztery części: nawiązywanie kontaktów i reakcje emocjonalne, zabawa i zainteresowanie przedmiotami, reakcje na bodźce i mowa. Dzięki PEP-R można również określić ogólny wiek rozwojowy dziecka.

Wyniki dzieci przed rozpoczęciem terapii i po jej zakończeniu porównano za pomocą testu T-Stu-

20 godzin dydaktycznych tygodniowo dla każdego dziecka. Zajęcia terapeutyczne prowadzone w ramach Programu opierały się na założeniach stosowanej analizy zachowania (tj., terapii ABA,

denta dla grup zależnych, a wielkość efektu obliczono za pomocą wskaźnika d-Cohena.

W badaniu obliczono wyniki PEP-R dla skali rozwoju. W celu określenia czy podczas interwencji umiejętności dzieci w poszczególnych obszarach istotnie wzrosły wykorzystano test t dla prób zależnych. Obliczono również na siłę efektu przy pomocy wskaźnika d Cohena (siła efektu (0,2 - 0,5> - mała, (0,5 - 0,8> - średnia, \geq 0,8 - duża).

Po przeprowadzeniu analiz okazało się, że po **3 miesiącach interwencji behawioralnej ogólny postęp dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju wyniósł ponad 6 miesięcy**. Wszystkie zmiany w poszczególnych obszarach rozwojowych były istotne statystycznie w porównaniu z wynikami z okresu przed rozpoczęciem terapii. Wielkość efektu wynosiła co najmniej 0,66, co sugeruje, że **wszystkie zmiany były umiarkowane lub duże**. Największy postęp dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju osiągnęły w obszarze percepcji. Zmiana wyniosła ponad 14 miesięcy, czyli ponad 4 razy więcej niż czas trwania interwencji. Najmniejszy średni postęp nastąpił w obszarze mowy czynnej i wyniósł 3,85 miesiąca, co jest nadal wyższym wynikiem niż czas trwania interwencji (3 miesiące).

Przeanalizowano również indywidualne wyniki ogólne na skali rozwojowej dla każdego dziecka, a następnie porównano zmiany do wieku życia oraz upływu czasu w trakcie interwencji.

Okazało się, że dzięki interwencji u 6 dzieci wiek rozwojowy zrównał się (bądź był wyższy) niż ich wiek życia. **Dzieci te osiągnęły więc wyniki równe wynikom typowo rozwijających się rówieśników**. Jeśli chodzi o różnicę pomiędzy wynikami PEP-R I i PEP-R II, to u 22 dzieci zmiana wyników w skali rozwojowej pod koniec interwencji była

większa niż 3 miesiące, tzn. dzieci te zaczęły zmniejszać swoje deficyty w stosunku do dzieci w ich wieku rozwojowym. Natomiast u 2 dzieci zmiany w skali rozwojowej przebiegły zgodnie z upływem czasu tj. 3 miesięcy. Dla 6 dzieci zmiany były mniejsze niż 3 miesiące.

Fundacja pragnie podziękować **Pani mgr Sylwii Zielińskiej** (terapeuta odpowiedzialny) za opracowanie wyników projektu.

Na początku października 2014 roku Fundacja złożyła do PFRON wnioski o dofinansowanie **bezpłatnej terapii** w 2015 roku w ramach konkursu 15. Projekt pt. „**Program KROK PO KROKU - zwiększanie samodzielności, socjalizacji i umiejętności komunikacyjnych dzieci ze spektrum autystycznego**” przeszedł pozytywnie ocenę zarówno formalną jak i merytoryczną. Dzięki dofinansowaniu PFRON od lutego 2015r. I Tura dzieci (8) rozpoczęła zajęcia w ramach pakietu 283 godzin bezpłatnych zajęć rehabilitacyjnych i terapeutycznych ze specjalistami.

Szczegółowe informacje dot. rekrutacji do II i III Tury Programu, regulamin oraz formularze zgłoszeniowe są dostępne na:

www.fundacja.krokpokroku.org
Wszelkie pytania prosimy kierować:
e-mail: biuro@krokpokroku.org
tel.: 22 885 12 48

Krok po Kroku
FUNDACJA NA RZECZ
DZIECI Z ZABURZENIAMI
ROZWOJU I ICH RODZIN

Z życia Szkoły „Krok po Kroku”

W tym roku okres pomiędzy końcem ferii zimowych a końcem karnawału był dosyć krótki, trzeba więc było szybko rozpocząć przygotowania do pożegnania karnawału, czyli do balu przebierańców. Tym razem przebieraliśmy się za kolory. Jak się okazało, wcale nie było tak łatwo skompletować strój - od czubka głowy do pięt - w jednej barwie. Tę trudność udało się jednak pokonać i cały dzień, wszyscy - uczniowie i nauczyciele, doskonale bawili się. Nie zabrakło oczywiście smaczkowej sałatki owocowej przygotowanej przez naszych podopiecznych.

Doskonałą okazją do nauki odpowiedniego zachowania w środkach komunikacji publicznej stał się wyjazd do znanej nam już sali zabaw. Trzeba przyznać, że uczniowie zdali ten egzamin celująco. Cicho i spokojnie odbyli całą podróż tramwajem i autobusem nie sprawiając nam żadnych kłopotów. A w sali zabaw czekały na nich trampoliny, tunele, różnego typu zjeżdżalnie, konstrukcje do wspinania, suche baseny z piłeczkami itd. Kilka godzin, które spędziliśmy tam bawiąc się razem, minęło błyskawicznie. Aż szkoda było wychodzić...

W budynku, do którego przeniesiemy się po wakacjach trwają prace wykończeniowe. Powierzchnia szkoły znacznie się powiększy, będziemy zatem mo-

gli nawet podwoić liczbę naszych uczniów. Rekrutację na nowy rok szkolny już się rozpoczęła.

Przyjmujemy dzieci:

- z diagnozą jednego z całościowych zaburzeń rozwoju (spektrum zaburzeń autystycznych) i upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym
- z wrodzonymi wadami rozwojowymi (np. Zespół Downa) i upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym
- upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym.

Spotkania informacyjne będą się odbywać w obecnej siedzibie szkoły na Nowoursynowskiej 100 (budynek hipoterapii) w terminach:

środa, 15 kwietnia g.17-19

środa, 6 maja g.17-19

środa, 10 czerwca g.17-19

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych Rodziców.

Z życia Niepublicznego Przedszkola Integracyjnego „Iskierka”

Przedszkole Integracyjne „Iskierka” powstało z myślą o dzieciach z różnych środowisk społecznych, których współistnienie jest cechą charakterystyczną Targówka Fabrycznego. Od początku myśleliśmy również o dzieciach ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi m.in. z całościowym zaburzeniem rozwoju (autyzmem).

W naszym Przedszkolu stosujemy metody pedagogiki Marii Montessori, włoskiej lekarki psychiatry i pedagoga, która pracowała zarówno z dziećmi z upośledzeniem umysłowym, jak i z typowo rozwijającymi się. Montessori odkryła oraz opisała fazy i potrzeby rozwojowe dzieci, a także sposoby odpowiedzi na nie, zastosowała nowatorskie metody pracy i nowe, odkrywcze pomoce dydaktyczne.

Dzięki swojemu otwarciu na osobę ludzką i stałej koncentracji na niej, pedagogika montessoriańska pozwala nam podejmować pracę z dziećmi na każdym etapie ich rozwoju. Sprzyjają temu: indywidualne i całościowe podejście do dziecka, obserwacja jego rozwoju i wynikających z niego potrzeb, odpowiednio przygotowane otoczenie pozwalające na kształtowanie samodzielności, nacisk na pomocniczość, dbałość o porządek oraz przestrzeganie ustalonych zasad.

Czas pracy jest tak zorganizowany, że włączanie w grupę naszych podopiecznych z autyzmem możliwe jest w każdym momencie dnia. Mogą uczestniczyć w zajęciach grupowych, uczyć się z terapeutą w sali w czasie pracy indywidualnej, niejednokrotnie w towarzystwie jednego lub kilkorga dzieci z grupy, które chętnie przejmują w końcu rolę nauczyciela podczas prostych zadań, wspólnie przygotowują drugie śniadanie, spędzać czas na różnorodnych aktywnościach na placu zabaw czy podczas zajęć dodatkowych.

Niejednokrotnie ze zdumieniem obserwujemy ich rozwój który jest wynikiem systematycznej, żmudnej pracy indywidualnej terapeutów wykorzystujących metodę Stosowanej Analizy Zachowania połączonej z możliwością wykorzystywania bogactwa pedagogiki Montessorii i montessoriańskiego materiału dydaktycznego.

Przytoczę przykład chłopca z autyzmem, który przyszedł do przedszkola mając 2,5 roku, nie mówił, nie był zainteresowany dziećmi, nie budował interakcji

z nimi, z trudem akceptował sytuację indywidualnej pracy z terapeutą, prezentował wiele trudnych, buntowniczych zachowań. Obserwowaliśmy jak stopniowo się zmieniał, zaczął wypowiadać pojedyncze sylaby, z czasem słowa, odnalazł przyjemność w indywidualnej nauce, zaczął dostrzegać dzieci, przyłączając się do ich zabawy, spontanicznie się komunikować, wyrażać swoje potrzeby. Włączył się w życie grupy jak każde inne dziecko, a uświadomiliśmy to sobie w momencie kiedy bawił się z kolegami i jeden z nich przybiegł mówiąc, że Krzyś (czyli nasz autyk) wymyślił właśnie nową zabawę i oni w teraz w nią się wspólnie bawią. Wzruszająca była scena, kiedy Krzyś pocieszał nowego kolegę płaczącego z tęsknoty za mamą – objął go ramieniem i powtarzał „nie płacz już”. Teraz Krzyś zaopiekował się nowym chłopcem, który, mimo ukończonych trzech lat, nie mówi, dopiero uczy się zasad funkcjonowania grupy, wiele sytuacji jest dla niego trudnych. To Krzyś mówi mu jak należy zachować się podczas porannego kręgu, to on pociąga go do wspólnej zabawy, on tłumaczy mu zasady, on staje z nim w parze gdy wychodzimy na spacer. Przejął rolę starszego brata, który w sposób naturalny przekazuje młodszemu to, czego sam wcześniej się nauczył, dla którego jest autorytetem, źródłem wiedzy o świecie i przyjacielem pragnącym pomóc.

Radością napełnia każda podobna sytuacja, umacnia nas w przekonaniu, że praca z dzieckiem, czasem sprawiająca wrażenie bezowocnej, ponad siły, przynosi z czasem wspaniałe efekty.

Światowy Dzień Autyzmu z Poradnikiem Autystycznym

Fundacja KROK PO KROKU weźmie udział w ogólnopolskich bezpłatnych konsultacjach - Światowy Dzień Autyzmu z Poradnikiem Autystycznym. Serdecznie **zapraszamy rodziców na bezpłatne konsultacje** do siedziby Fundacji w sobotę **11 kwietnia w godzinach od 9.00 do 14.00**. Akcja objęta jest honorowym patronatem Rzecznika Praw Dziecka Pana Marka Michalaka. Akcją popiera również Pani Prezydentowa Anna Komorowska.

Światowy dzień świadomości autyzmu poradnik Autystyczny 2 kwietnia 2015

Jeśli czujesz, że z Twoim dzieckiem jest "coś nie tak":

Później
zaczęło
mówić...

Nie umie
się bawić z
równieżnikami...

A jednocześnie
mą niezwykle
zainteresowania...

Przyjdź na konsultacje z
Poradnikiem Autystycznym!

Data konsultacji 11 kwietnia 2015

Autor grafiki: Zuzanna Bogdańska

Zapisy i szczegółowe informacje są
dostępne na stronie:

www.fundacja.krokpokroku.org

Wszelkie pytania prosimy kierować:

e-mail: biuro@krokpokroku.org

tel.: 22 885 12 48

Suzanne Letso, BCBA

Info ze strony internetowej:

Suzanne Letso, Certyfikowany Analityk Zachowania (BCBA). Współzałożycielka oraz Dyrektor Zarządzający CCCD (Connecticut Center for Child Development, Inc.). Brała udział w tworzeniu wielu innych organizacji związanych z tematyką autyzmu. Obecnie pełni funkcję skarbnika i jest członkiem Zarządu Rady Certyfikacyjnej Analityków Zachowania (BACB).

Była zaangażowana w kwestie legislacyjne związane z finansowaniem terapii oraz ubezpieczeniami osób z autyzmem w stanie Connecticut. Suzanne Letso jest mamą dorastającego chłopca z autyzmem., jedna do indywidualnych i od pierwszego dnia systematyczna nauka według zasad Stosowanej Analizy Zachowania (ABA) – takie były początki działalności szkoły. Kolejne lata przynoszą nowe doświadczenia - mamy coraz więcej uczniów, powiększa się grono pedagogów.

Wywiad

Szanowna Pani Letso, bardzo dziękuję, że zgodziła się Pani na tę rozmowę. Jest Pani matką dorastającego chłopca z autyzmem oraz analitykiem zachowania. Jak Pani łączy te funkcje w życiu codziennym?

Ogólnie rzecz ujmując, nie łączę swoich dwóch funkcji - matki i analityka zachowania, w życiu domowym. Funkcję analityka zachowania pozostawiam do wypełnienia analitykom zachowania pracującym z moim synem, a sama zajmuję się realizacją programów i byciem mamą. Myślę, że moje doświadczenie w analizie zachowania korzystnie przekłada się na współpracę z profesjonalistami pracującymi z nami, gdyż jestem w stanie lepiej określić w konkretny sposób cele behawioralne oraz łatwiej mi interpretować i rozumieć dane z terapii.

Co Panią motywowało do uzyskania tytułu Certyfikowanego Analityka Zachowania?

Moja motywacja do uzyskania tytułu Certyfikowanego Analityka Zachowania wynikała z chęci pozostania skutecznym orędownikiem naszej profesji i był to wyższy cel niż świadczenie usług klinicznych dla studentów lub tworzenie programu dla mojego dziecka. Kierowałam się również innym powodem. Wracając do późnych lat 90-tych XX wieku i pierwszej dekady XXI wieku na przestrzeni setek mil tam, gdzie mieszkam, nie było praktycznie Certyfikowanego Analityka Zachowania i osoby, które pracowały dla mnie były bardzo wykwalifikowane, ale nie spełniały kryteriów wymaganych do przystąpienia do egzaminu BCBA. Czułam, że wymagając od nich spełnienia tych kryteriów również sama powinnam je spełnić.

Jest Pani w Zarządzie Rady Certyfikacyjnej Analityków Zachowania (BACB). Dlaczego uzyskanie certyfikatu jest tak ważne dla osób profesjo-

nalnie pracujących metodą behawioralną?

Myślę, że z uzyskaniem tytułu BACB wiąże się wiele korzyści, ale istnieje jeden bardzo ważny powód, a mianowicie Rada dokonała wnikliwej ewaluacji podstawowej wiedzy i umiejętności niezbędnych do świadczenia usług ABA jako minimum pod względem kwalifikacji. Moim zdaniem, jeżeli osoby profesjonalne nie mają tego bazowego wykształcenia, a wraz z nim doświadczenia w pracy, nie są w stanie efektywnie wdrażać terapii behawioralnej dla żadnej populacji, nie tylko dla osób z autyzmem.

Dlaczego jest ważne, aby rodzice i pracodawcy zatrudniali osoby z certyfikatem?

Myślę, że od strony profesjonalnej jest bardzo ważne uzyskanie certyfikatu, ponieważ umożliwia to rodzicom i innym w łatwy sposób zidentyfikować praktyków, którzy posiadają wymagany stopień przeszkolenia i doświadczenia i dzięki temu mogą łatwiej „oddzielić ziarno od plew” poszukując osoby wykwalifikowane.

Czy wierzy Pani, że certyfikat BACB jest uznawany na rynku międzynarodowym?

Tak, wierzę w to, że program certyfikacji BACB jest znaczący na świecie. Choć obecna liczba certyfikowanych analityków zachowania na poziomie magistra (BCBA) i certyfikowanych analityków zachowania na poziomie licencjatu (BCaBA) na świecie jest znacznie mniejsza niż w USA, liczba ta rośnie w przyspieszonym tempie.

W marcu 2015 roku odnotowano w 62 krajach innych niż USA prawie 1500 osób, które posiadają certyfikat i 61 programów szkolących przyszłych certyfikowanych analityków zachowania w 61 instytucjach w 28 krajach. Egzamin był lub jest w trakcie tłumaczenia

z języka angielskiego na wiele innych języków, oraz podejmowanych jest szereg innych inicjatyw, w celu uznania BACB i dostępności tego certyfikatu na całym świecie.

Co poleciłaby Pani rodzicom dzieci z autyzmem w krajach, w których większość stosowanych terapii jest nieudowodnionych naukowo?

Byłoby wspaniale, gdyby na całym świecie były wystarczające środki pozwalające wszystkim dzieciom z autyzmem korzystać z terapii opartej na dowodach. Ze smutkiem muszę przyznać, że nie ma to miejsca, nawet w USA, gdzie rezyduje 90% osób posiadających certyfikat BCBA i BCaBA. Jako rodzice możemy próbować uzyskać dostęp do najlepszych specjalistów dla naszych rodzin, ale również współ-

pracować z innymi, w celu uświadomienia naszych rządów i przedstawicieli oświaty, lekarzy i innych członków społeczności o potrzebie stosowania odziaływań udowodnionych empirycznie i dzięki temu raczej wcześniej niż później możemy uzyskać lepsze rozwiązania terapeutyczne. Niektórzy rodzice koncentrują się na zbieraniu funduszy, inni na pisaniu blogów i listów do redakcji, a inni nawet na nowych planach rozwoju biznesu. Użyj swojej pasji i talentów i zbuduj sojusz z innymi, z którymi będziesz uzupełniać się swoimi umiejętnościami dla budowy wspólnego interesu. W tym tkwi potencjał. Wszystkie dzieci będą czerpać korzyści w przyszłości, dzięki naszym wspólnym wysiłkom zmierzającym do powiększenia i wzmocnienia tej profesjonalnej społeczności.

Dziękuję bardzo za Pani czas i cenne informacje.

Fundacja jako Ośrodek Współpracujący w ramach systemu Polskiej Licencji Terapeuty Behawioralnego (PLTB)

Fundacja KROK PO KROKU jest jednym z Ośrodków Współpracujących w ramach systemu PLTB. Oznacza to, że zainteresowane osoby mogą realizować w Fundacji staże dla poszczególnych ścieżek systemu. Fundacja prowadzi zajęcia stałe i konsultacje dzieci i młodzieży z różnymi zaburzeniami (przede wszystkim z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, ale nie tylko). Zajęcia prowadzone są codziennie. Staż może odbywać się na terenie Fundacji lub w innych miejscach, w których odbywa się terapia (np. dom dziecka, przedszkole, szkoła).

W Fundacji pracują dwie osoby ze statusem **Superwizora Behawioralnego**: dr Monika Suchowierska-Stephany i mgr Paul Stephany. Oboje są Certyfikowanymi Analitykami Zachowania (Board Certified Behavior Analyst, BCBA). Możliwe są superwizje w kierunku Terapeuty Behawioralnego oraz BCBA. Superwizje mogą się odbywać w języku polskim i angielskim.

Kontakt w sprawie staży i/lub superwizji: p. Dorota Zawada, 697-114-453 (zawada.dorota@gmail.com)

Szkolenie III-etapowe „Stosowana analiza zachowania: Metody pracy z dziećmi z autyzmem”

Fundacja KROK PO KROKU serdecznie zaprasza na wiosenną edycję szkolenia

III-etapowego „Stosowana analiza zachowania: Metody pracy z dziećmi z autyzmem” (60 h dydaktycznych; 3 spotkania weekendowe po 20 h dydaktycznych).

Cel szkolenia: zapoznanie uczestników z podstawami teoretycznymi stosowanej analizy zachowania (SAZ), odniesienie informacji o SAZ do pracy z dziećmi z autyzmem, omówienie strategii uczenia nowych umiejętności i redukcji zachowań niepożądanych, planowanie procesu terapeutycznego dziecka z autyzmem.

Terminy zajęć:

ETAP I: 25-26.04.2015 r

ETAP II: 16-17.05.2015 r

ETAP III: 20-21.06.2015 r

Miejsce szkolenia: ul. Zaściankowa 92 lok.4, 02-989 Warszawa

Fundacja jest Organizacją Współpracującą w systemie Polskiej Licencji Terapeuty Behawioralnego. Uczestnictwo w szkoleniu III-etapowym umożliwia realizację Ścieżki 1 lub Ścieżki 2 prowadzących do uzyskania tytułu Terapeuty Behawioralnego.

Szczegółowe informacje, regulamin i formularz zgłoszeniowy są dostępne na www.fundacja.krokpokroku.org

Wszelkie pytania prosimy kierować:

e-mail: biuro@krokpokroku.org, tel.: 22 885 12 48

Pomóż nam pomagać innym!

Zapraszamy do wsparcia naszych programów. Nie moglibyśmy ich prowadzić, gdyby nie pomoc ludzi dobrej woli. Chcemy rozwijać dotychczasowe projekty oraz wdrażać nowe koncepcje, by stale poprawiać życie dzieci z autyzmem i z innymi zaburzeniami rozwoju. Zachęcamy do wspólnego pomagania!

Wspomóż Fundację!

KROK PO KROKU - Fundacja na Rzecz Dzieci z Zaburzeniami Rozwoju i Ich Rodzin

www.fundacja.krokpokroku.org

e-mail: biuro@krokpokroku.org, tel. 22 885 12 48

konto: 16 2130 0004 2001 0419 2704 0001

